

Glasbe vodja A. Hesse v Londonu in Parizu.

Poleg „Breslauer Zeitung“ postovenit

Fr. Sr. Adamič.

(Dalje in konce.)

3.

»V Parizu sem bil silno radoveden viditi velike nove orgle v cerkvi Saint-Sulpice, izdelane v fabriki g. Cavaillé-Col. V ta namen obišem g. Cavaillé — ki je visoko izobražen in bogat mož, v kterega fabriki stojé vedno izdelane orgle na prodaj postavljene, in sicer precej velike. Precej je bil pripravljen, me v cerkev peljati, kar sem pa odložil za drugi popoldan. Orgle so velikanske. Petero snežnobelih manualov stoji pred igravcem kakor stopnice; zraven njih pa so po obeh straneh po amfiteatriško v 5 verstah okusno izdelani spremeniški gumbi. Nad pedalom je 20 drugih podnožnikov, s kterimi se naj čudovitnejše spremembe v trenutku doveršiti morejo; če z nogo pritisneš, ti 30 nategnjenih spremenov omolkne za toliko časa, ko podnožnik tiščiš; pritisneš drugega, ti stori „crescendo“ pri polnih orglah z vsemi nategnjenimi spremeni i. t. d. Vse se godí kakor začarano. Vseh 5 manualov skup sklenjenih se igra s pomočjo preumatične mašine tako lahko, kakor naj boljši angleški glasovir. Glas polnih orgel je velikansk; igral sem nekaj časa na 100 spremenov, ki so čisto vbrani. Sapa je lepo enakomerna. V 29 jezičnih spremenih, ki so posebno krasnega in blišeče veličastnega glasu, se le en glas ni tresel. So pa ti spremeni mnogoverstnega značaja in moči, pa vsi se tako naglo in natanjčno oglasujejo, da sem štirinšestdesetinke ž njimi igral. Pozavna 32' z velikanskimi cinastimi glasorogovi (Schalltrichter), silno široke mere, se oglasuje tako urno in gladko kakor kak dober „violončel“, zraven pa tako veličastno močno, kakor še nikoli nisem slišal. Šel sem znotrajne dele orgel ogledovat, in sicer po stopnicah pet nadstropij visoko. Razun treh pedalnih spremenov je tukaj vse cinasto, kar je kaj lepo videti, posebno se odlikuje množica mnogoverstnih glasorogov jezičnih spremenov. Na verhu sem stal na d velikim C kontrabasovim in pozavnim 32'. Pervi se vidi, kakor velika omara; zapel je, in pri razločnem in nenavadno čistem glasu njegovem se je vse streslo; pozavnin C je bil neizrekljivo močan, zraven pa raz-

ločin in čist. Z eno besedo: te orgle so v resnici čudovito delo. V peterih manualih je 10 spremenov po 16', v vsakem manualu po dva, med njimi 4 veličastne bombarde (trobente). Veljajo te orgle 163.000 frankov (to je po naše 68.460 gol-dinarjev)“.

4.

„Neko jutro grem (v Parizu) v znamenito in slovečo glasovirsko fabriko Pleyel-ovo, da bi kako uro tam igral. Prav dobro so se me še tam spominjali, da sem bil o žegnanju novih orgel cerkve Saint-Eustache tam, in tudi, da sem z ranjim Chopin-om večkrat tam igral. Vprašal sem, ali bi ne bilo mogoče k Rossini-tu priti. Gosp. Wolf, sedajni vodja te fabrike mi reče, da se bo ta želja mi spolnila. Pokliče svojega tovarša, kateri je prijatelj Rossini-tov. Ta mi napiše priporočilni list in v malo minutah sedim na vozu, ki me pelje proti prijaznemu mesticu Passy, eno miljo od Pariza. Tam stanuje Rossini po letu. Pokažejo mi lepo hišo v koncu drevoreda. Hitim tje, ter pridem skozi krasni vert do biše, kamor me kamnite stopnice od zunaj peljejo. Oddal sem pismo strežeru, ki ga je gori nesel in kmali se povernavši mi pomigal gori priti. Še nisem bil na verhu stopnic, že stopi Rossini vun, ter me sprejme silno prijazno, kakor da bi bila stara znanca. Rossini je zdrav, nekoliko rejen starček, srednje velik z baroko na glavi. Glava je podolgasto okrogla, in na bistrem obličju je viditi, da je enkrat lepo bilo. Bil je tudi prejšne leta ljubljenec nježnega spola, posebno v Neapoli. Nepopisljive čutila so me navdajale, ko sem stal pred skladateljem spevoiger „Barbier von Sevilla“, „Othello“, „Moses“, „Tell“ i. d. v. Ko v sobo prideva, mi prijazno reče, da mu je znano moje ime. Kdo so bili Vaši učenički? Imenoval sem Berner-ja (za orgle), Hummel-na (za glasovir) in Spohr-a (za skladbo). „Spohr je bil velik umetnik in Hummel moj ljubi prijatelj“, mi reče na to Rossini. „Koliki skladatelj, pianist in improvizator! Veliko sem improvizatorjev slišal, pa proti Hummel-nu so vsi le vredni, da bi jih v mavho stlačil“. Rekel sem mu, da nad vse druge čislam njegovo mojstersko spevoigro „Wilhelm Tell-a“, v kateri se je tudi izverstnega harmonikarja skazal. „Ah, jaz sem le ubogi laški melodist“, mi je odgovoril, ter mi smeh na dan privabil. „Ker ste na glasovirju učenec Hummel-nov, gotovo tudi po njegovem značaju igrate, prosim, igrate mi kaj“. Šla

sva potem čez stopnice v zadnje sobe. Na gladkih povošenih stopnicah mi reče: „Pazite se! v Parizu so spolzke pota“. Odprem glasovir, ter igram nekaj skladb Chopin-ovih, Henselt-ovih, Hummel-novih, ktere so mu zelo dopadle; tudi nekaj svojih reči sem pridjal, in k sklepu je prosil za „preludij“ in „fugo“ Bach-ovo. Ko sem jenjal, pravi Rossini: „Vi igrate popolnoma po Hummel-novo, in vaši persti so 18 let stari. Vidite tukaj (na podobe na stropu kazaje) Mozart-a v loži cesarja Jožefa po prvi predstavi spevoigre „Don Juan“ na Dunaji. Tukaj imate Haydn-a, Palestrina in Salieri-a.

Rečem na to, da poslednji vsaj ni bil Mozart-ov prijatelj. „Prijatelj njegov gotovo ni bil, pa ostrupil ga tudi ni, kakor mnogoteri sodijo“. Hotel sem se priporočiti in posloviti, pa prepriljudno me je zadrževal. „Poznate Hiller-ja?“ me vpraša. Ko mu priterdim, pravi nadalje: „Hiller je znaten umetnik, moj prijatelj in dober mladeneč. Ste poznali Mendelssohn-a in poznate Moscheles-a? to sta umetnika! Poznate Liszt-a? zdaj je v Rimu, kjer se misli oženiti z neko princesinjo! Poznate Wagner-ja? to je izvirni umetnik“. — Poslednjič prosim mojstra za spominkin listek; reče mi: „Z velikim veseljem, pridite prihodnjo nedeljo kakor zgodaj vam je ljubo, jaz sem že ob 7. uri zjutraj pripravljen; dal vam bom listek in svojo fotografijo“. Nadušen sim se poslovil od velicega mojstra“.

0 šolskih praznikov.

(Dalje in konec.)

Dolgočasno je pri šolskem spraševanju, če se otroci nekako zaspajo vedejo, da pretiho in prekratko odgovarjajo, da mora učenik vsaki odgovor tako rekoč iz njih vleči in popravljati. Tako ni bilo v Križah. Otroci so odgovarjali prav čvrsto, brihtno in popolnoma iz keršanskega nauka, pa tudi iz drugih šolskih nauk. Slišali so se čisti slovenski glasi, pa tudi sem ter tje še kaka besedica iz „Kranjske špraha“, post.: „firbec je greh“ i. t. d. — toda to ni motilo poslušavcev, ker smo sploh navajeni takih besed. — Zadovoljen sem zapustil to prijazno šolsko izbo in šel dalje proti Kranju po beli cesti med cvetečim ajdovim poljem. Od tod sem jo zavil na Gašteju proti Škofjiloki, kamor sem zvečer tudi dospel. Škofjaloka je prijazno mestice, v katerem prebiva tudi mnogo iskrenih domoljubov. Loški poglavni šoli t. j. deška in deškiška pri č. č. Ursulinaricah že davno slovite, da ste dobro vravnane. Govoril sem z onodtnim prvim in naj starjim učenikom v deški šoli, kateri mi je, akoravno je že starček, pa vendar od šole in novih vravnjav tako živo pripovedoval, kakor